

Helsinki 27.11.2020

Dnro 105/03/20

Viite: Lausuntopyyntö 19.11.2020

Asia: Uuden kunnan nimi

Anu Hernesmaa
neuvotteleva virkamies
Valtiovarainministeriö, kunta- ja aluehallinto-osasto
PL 28 (Mariankatu 9, Helsinki)
00023 VALTIONEUVOSTO

Lausunto kunnannimiehdotuksista Kaunismaa, Latvavesi ja Suomenselkä

Kannonkosken, Karstulan, Kivijärven ja Kyyjärven kuntien kesken on käynnissä valtiovarainministeriön asettama kuntajakoselvitys. Kunnissa on päädytty siihen, että mikäli yhdistyminen toteutuu, uuden kunnan nimeksi valitaan kokonaan uusi nimi.

Kuntalaisilta on saatu runsaasti nimiehdotuksia mm. paikallislehden järjestämän nimikilpailun kautta. Lausuntoa pyydetään nyt kolmesta jatkoon päässeestä ehdokkaasta. Ehdokkaat ovat *Kaunismaa*, *Latvavesi* ja *Suomenselkä*.

Suosituksat yhdistyvien kuntien nimistä

Suomen kielen lautakunnan yhdistyvien kuntien nimistä antama suositus (13.2.2006) sisältää periaatteen, että uuden kunnan nimeksi valittaisiin jo käytössä oleva, tunnettu nimi, mieluiten jokin yhdistyvien kuntien nimistä. Tällöin nimi kytkeytyy parhaiten alueeseensa ja paikantaa myös uuden kunnan valtakunnallisesti.

Jos kunnat eivät halua ottaa käyttöön minkään yhdistymässä olevan kunnan nimeä, on mahdollista keksiä myös uusi nimi. Tällaisenkin nimen on sovittava paikalliseen nimimaisemaan kulttuurisesti, maantieteellisesti ja kielellisesti. Toimivasta uudisnimestä voi esimerkkinä mainita *Pieksänmaa*-nimen, joka pohjautui alueen olemassa olevaan nimistöön.

Nimikilpailujen avulla voi osallistaa kuntalaisia ja saada ideoita, mutta kun on kyse keskeisestä maantieteellisestä ja hallinnollisesta kohteesta, nimen suunnittelussa tarvitaan myös kielen ja kulttuurin asiantuntemusta.

Kaunismaa

Kaunismaa on ns. toivenimi, joka koetaan myönteiseksi ja jonka ajatellaan kuvaavan kotiseutua ja sen luontoa. *Kaunismaa*-nimeä on Suomessa annettu usein asumusten

(tilojen, torppien) nimeksi. Pohjois-Suomessa se esiintyy kangasmaiden nimenä. Kotimaisten kielten keskuksen Nimiarkiston tai Maanmittauslaitoksen Karttapaikka-palvelun nimitietojen mukaan yhdistyvien kuntien alueella ei ole vanhastaan *Kaunismaa*-nimistä paikkaa. Nimi ei siten kuulu nyt kyseessä olevan alueen tyypilliseen nimistöön eikä paikanna kohdettaan. Nimistönhuollon tehtävänä on vaalia perinnäistä paikannimistöä ja huolehtia uuden nimistön käyttökelpoisuudesta. Tältä pohjalta emme voi suositella, että tasapuolisuuden nimissä perinnäisiä nimiä korvataan kuntaliitostilanteissa ympäristöstään irrallisilla, keksityillä paikannimillä. Nimen taivutus voi myös tuottaa jatkossa ongelmia: sanotaanko *Kaunismaassa*, *Kauniissamaassa*, *Kaunismaalla* vai *Kauniillamaalla*.

Latvavesi

Latva-nimiä on tyypillisesti Pohjanmaalla. Sana *latvavesi* (yleensä monikossa *latvavedet*) tarkoittaa sanana vesistön alkupään vesiä. Ongelmallisen ehdotetusta nimestä tekee se, että *vesi*-loppuinen nimi viittaa ensisijaisesti vesistöön. Pitäisi siis olla olemassa *Latvavesi*-niminen järvi, josta asutus (kunta) saisi nimensä. Vastaavia kunnannimiä ovat esimerkiksi *Kiuruvesi* ja *Ruovesi*. Nimi *Latvavesi* ei myöskään paikanna kohdettaan, sillä latvavesiä on muuallakin Suomessa.

Suomenselkä

Suomenselkä on käytössä laajan alueen maantieteellisenä, ilmeisesti alkuaan oppitekoisena nimenä. Perinteisesti *Suomenselkä* tarkoittaa vedenjakajaa, joka erottaa Pohjanmaan jokialueen Sisä-Suomen järviolueesta. Se eroaa Maanselästä Itä-Karjalassa ja suuntautuu Kuhmon ja Sotkamon kohdilta ensin länteen ja sitten lounaaseen Isonjoen ja Kauhajoen rajalle asti.

Nimi on otettu käyttöön myös maisemamaakuntajaottelussa Pohjois-Satakunnan ja Oulujärven välisen seudun nimeksi. Monet alueen kunnat ja toimijat ovat omaksuneet nimen käyttöönsä erilaisissa yhteyksissä. Esimerkiksi Virroilla ilmestyy sanomalehti nimeltään *Suomenselän Sanomat*, Suomenselän Osuuspankilla on konttorit Pyhäjärvellä, Haapajärvellä, Haapavedellä, Kannuksessa ja Kärsämäellä. Suomenselän kansalaisopistolla on puolestaan osastot Kinnulassa ja Lestijärvellä.

Suomenselkä-nimi ei siis viittaa vain nyt yhdistymässä oleviin kuntiin vaan paljon laajempaan alueeseen. Sitä ei voi suositella kunnan nimeksi, koska yhdellä nimellä olisi liian monta viittauskohdetta, mistä aiheutuisi väistämättä sekaannusta. Laajempaan alueeseen viittaavasta nimestä on esimerkkinä *Länsi-Turunmaa*, joka ei toiminut kunnannimenä.

Liitoskuntien historiasta

Karstulan alue on kuulunut 1500-luvulla Rautalammin kirkkopitäjään, sittemmin Saarijärven seurakuntaan. Saarijärveen kuuluva kappeliseurakunta siitä tuli 1775 ja itsenäinen seurakunta vuonna 1858.

Kivijärven kylä oli alkuaan 1500-luvulla laajempi kuin nykyinen kunta. Kivijärvi erosi Rautalammista erotetusta Viitasaaren pitäjämäisestä omaksi rukoushuonekunnakseen 1600-

luvulla. Kappelina Kivijärvi esiintyy ensimmäisen kerran vuonna 1693 ja virallisesti siitä tuli oma kappeliseurakunta vuonna 1750. Itsenäiseksi seurakunnaksi Kivijärvi tuli vuonna 1858.

Kannonkosken alue on alkuaan kuulunut Rautalammin suurpitäjään, sittemmin siitä erotettuun Viitasaaren pitäjään. Kannonkosken seurakunta syntyi vuonna 1919, mutta käytännössä itsenäistyminen tapahtui vuonna 1931.

Kyyjärven alue kuului alkuaan Rautalammin pitäjään, sittemmin siitä erotettuun Saarijärveen. Vuodesta 1775 Kyyjärvi oli osa Karstulan kappelia, joka itsenäistyi 1858. Kyyjärven seurakunta itsenäistyi Karstulasta vuonna 1913, mutta lopullinen eroaminen tapahtui vasta vuonna 1945.

Nimet *Karstula* ja *Kivijärvi*

Tässä tapauksessa ei löydy sellaista historiallista tai käytössä olevaa nimeä, joka selvästi yhdistäisi kaikkia näitä neljää kuntaa, mutta ei muita alueita.

Kunnan koon, asukasluvun ja iän huomioon ottaen ensisijainen vaihtoehto uuden kunnan nimeksi olisi *Karstula*.

Kunnan iän perusteella toisena vaihtoehtona olisi *Kivijärvi*. *Kivijärvi*-nimen valintaa puoltaa lisäksi se, että se on tunnettu myös järven nimenä. Kivijärvi on suuri järvi, ja se sijaitsee kahden nyt yhdistyvän kunnan alueella, Kivijärven ja Kannonkosken. Suomenmaa-tietoteossarjan mukaan (1925) Kivijärveen laskee Kannonjoki Kannonselästä (Kannonjärvi), jonka eteläosaan vuorostaan laskee monijärvinen reitti Karstulasta. Näin Kivijärven vesistö yhdistäisi suuren osan kuntien alueesta.

Sekä *Karstula* että *Kivijärvi* ovat kumpikin vanhastaan tunnettuja kunnannimiä, joten kumpikin paikantaisi uuden kohteen hyvin.

Nimet osana paikallisidentiteettiä

On huomattava, että kuntien yhdistyttyä jää edelleen tarve puhua myös aiemmista kunnista erikseen, sillä asukkaiden elämänkaari syntymästä alkaen liittyy niihin. Kotiseutualueen ja juurien huomioon ottaminen on merkittävä asia asukkaiden hyvinvoinnin ja turvallisuudentunteen kannalta. Sillä voi olla vaikutusta myös lähidemokratian toteutumiseen. Siksi esitämme, että liittyvien kuntien nimet ja alueet otetaan muutoksessa edelleen huomioon esimerkiksi ottamalla niistä käyttöön nimet *Kannonkosken pitäjä*, *Karstulan pitäjä*, *Kivijärven pitäjä* ja *Kyyjärven pitäjä*.

Esimerkiksi Nurmeksen kaupunginhallitus on todennut, että entisen Valtimon kunnan alueesta voidaan kuntaliitoksen jälkeen käyttää nimitystä *Valtimon pitäjä*. Pidämme tätä käytäntöä hyvänä ja toimivana.

Suositus

Nyt yhdistymässä olevat kunnat ovat halunneet välttää yhden kunnan nostamista esille uudessa nimessä. Kotimaisten kielten keskus suosittaa kuitenkin vielä harkitsemaan,

voisiko uuden kunnan nimeksi ottaa niin paikantavuuden, historiallisen jatkuvuuden kuin nimen ongelmattoman käytönkin vuoksi jonkin yhdistyvien kuntien nimestä. Parhaiten tarkoitukseen soveltuvat nimet *Karstula* tai *Kivijärvi*.

Ulla-Maija Forsberg
Ulla-Maija Forsberg
johtaja

Tiina Manni-Lindqvist
Tiina Manni-Lindqvist
erityisasiantuntija
nimistönhuolto